

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік 12 р. ав.
на пів року 6 р. ав.
на чверть року 3 р. ав.
на місяць 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік 20 рублів
або 40 франків
на пів року 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о год. 6-їй пополудни.
Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надсланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Голос на часі.

В 267 числі віденської газети «Die Information» читаємо вельми замітну статію незвісного по імені автора, про котрого каже лише редакция, що він належить до сторонництва правиці і є членом палати панів. Цілю сеї статіє є вівзвати австрійські народи до мира в інтересі не лише їх самих, але також в інтересі австрійської держави. Статію сю подаємо в дословнім перекладі. Она звучить:

«Мимо все заглушующих демонстрацій і мимо довголітних огірчених борб, що головно на поли фінансовім грозять нашій дорогій вітчизні роздертем, більшости народів Австрії і Угорщини, бо так мусимо, на жаль, звати нашу монархію, тужать за миром. Сторонництва перевороту думають, що мир не дасть ся ніколи осягнути, хоть его кожний бажає, хто узнає удержанє Австрії европейскою конечностию і хто любить свою вітчизну.

Без миру між народами існуюванє Австрії є неможливе. Кожний патріот повинен причинити ся до реконструкції Австрії і піднести свій голос навіть тоді, коли побоює ся, що він промине безслідно серед партійних борб. Ми хочемо тому, наперед навести причини, що привели нашу державу на край пропасти, а опісля подати средства на ухиленє катастрофи, що на кожний случай дала би нашому континентови нове угрупованє на кошт Австрії, до чого стремлять вї вороги.

Коли наперед приглянемо ся заграничній політиці Австрії, то найдемо, що она не була ніколи активною, лише пасивною; однак ціли, що стреміла до удержаня стаїну посіданя, ніколи не осягнуто, як про се свідчать страти частий, давного посіданя.

Позисканє нових округів обмежає ся на окупацію Боснії і Герцоговини, де Австрія почала сповняти свою властиву задачу, до якої она яко Австрія була і буде покликана.

Минаюче столітє кінчить ся для Австрії неудачею на поли внутрішньої політики. Наслідки дуалізму виступають вже грізно, а міст через Литаву почав вже так хитати ся, що може завалити ся.

Сьогобічна, долитавска конституція находити ся в агонії. Груднева конституція показала ся для Австрії неспосібною, бо їй не достає фундаментів до тревалої будівлі. Права чеської корони не могли бути сповнені, королівство Дальмації — de iure належаче до угорської корони, de facto приділене Долитавіє — висить поміж Долитавією і Залитавією, окуповані краї Боснії і Герцоговини находити ся в непевности, до кого належать, через що в тих краях, у їх народів не може розвинути ся ніякий патріотизм.

Так видимо ми всюду провізоричний стан, що жеде остаточного управильненя. Невдоволенє змагає ся у всіх частях монархії, всюду находимо гнет языковий. Славяни терплять притім ще найменше, бо они привикли від віків бути трактованими яко гелюти і паріяти, бо в інших частях сьвіта, подібно як і автохтонні народи, від віків находити ся они в стані народів другої категорії. Загальна свобода, запоручена всім народам конституцією по сій і другій стороні Литави, в практиці не всім дістає ся в уділі.

Нагальне винародовлюванє на Угорщині дійшло до найвисшої степені; несправедливість зглядом Славян з сторони Італійців, на Побережю, в Стирії і Каринтії, в Чехах і Відни з сторони Німців — все те в державі, де «Iustitia regnorum fun-

damentum», не може ніколи вести до «Vivibus unitis», бо до сего потреба рівноправнених сил.

Треба конче мірити рівною мірою! Після нашого погляду з новим столітєм мусить всюду заволодіти дух рівного права, меньшости мусять найти охорону, щоби в многоязичній державі виховати притягаючі сили на місце центрифугальних тенденцій, що всюди виступають. Русин, Румун, Сербин, Хорват, Словінець, Словак, Чех, Поляк, як також Німець, Італієць і Мадяр мусять почувати ся «Австрійцями», а тоді кожний з них причинить ся до сконсолідованя і розросту Австрії.

Средства, щоби сего діпняти, можна легко подати, однак ми признаємо се, їх тяжко перевести. Они містять ся в словах: Рівне право! Сли они мають бути ужиті для добра держави, то мусить се стати ся з вільної волі інтересованих, в дорозі помиреня!

До помиреня потреба передовсім порозуміня. Щоби довести до порозуміня, треба конче науки языків. Місто того, щоби лишень мертвих языків учити, треба завести до шкіль мови живі, уживані в Австрії, мови братнього народу в кождім краю о мішанім населеню. Австрієць повинен від других народів різнити ся тим, що буде знати дві мови, а тоді певно буде могло наступити повне порозуміне.

Принцип братньої любови мусить прийти до значія, тому годі уважати релігію в школі баястом, бо без неї розклад всего є неминучий.

Ненависть Німців против Славян не знає вже границь і тепер є на часі заняти становиско против сеї ненависти, що стаєсь небезпечною для існуюваня Австрії.

Відень повинен також зрозуміти свою місію і закннути свою super німецьку агі-

15

ГЕРГАРТ ГАУПТМАН.

Візник Геншель.

(Далі).

ЗІБЕНГАР.

Ганна, думаю, гожа дівчина?

ГЕНШЕЛЬ.

Ну, бачите, вона міні також вповіла! Без жінки таки велика біда! Чоловік не може спустити ся на нікого. Маєте те, що я кажу.

ЗІБЕНГАР.

Женіть ся, Геншель!

ГЕНШЕЛЬ.

Справді було би се найліпше. Без жінки що я маю тут робити? Наш брат не може вийти на своє без жінки. Я вже то собі подумав і як раз хотів йти на гору; хотів поговорити з панєю, може вона порадила би міні що. — — — Якось то так нечаяно спало на мене! Як умерла, то якось міні її у всім забракло. Коли сказати би вам правду: Фірманка також упадає. Незадовго поведуть сюда велзницю. Ну, бачите: Ми заощадили що-дещо, хотіли собі купити невеличку гостиницю — може за два роки, або якось так: Але без жінки нема що й гадати про те.

ЗІБЕНГАР.

Тому вічно не може так бути. Ви рішучо не лишите ся вдівцем ціле своє житє. Вже хоч би ізза самої дитини...

ГЕНШЕЛЬ.

Я сам кажу те.

ЗІБЕНГАР.

Не хотів би я так дуже мішати ся у ваші справи, але нарешті ми старі приятелі. Ждати, Геншель, лише ізда людий, то після мене нерозумно і то дуже. Як ви носите ся поважно з гадкою, знова женити ся, то для вас і для дитини було би ліпше зараз таки. Не так на галай, на балай, розумієть ся, що ні! Але як вже рішите ся, тоді в Божий час! Пощо зволікати! По хвилі, коли то Геншель чіхає ся в голову.

Чи ви маєте вже кого на приміті?

ГЕНШЕЛЬ.

... Чи маю вже кого на приміті, маю вам се сказати? Може й так; лише я не можу її взяти.

ЗІБЕНГАР.

Чому-ж то так?

ГЕНШЕЛЬ.

Ви знаєте се самі.

ЗІБЕНГАР.

Я? Знаю? Як се?

ГЕНШЕЛЬ.

Подумайте лише троха.

ЗІБЕНГАР

перечить головою.

В сій хвилі не можу нагадатись собі ніщо.

ГЕНШЕЛЬ.

Та-ж я мусів своїй жінці приречи.

ЗІБЕНГАР.

— — — ? — Ах так!! — То ви говорите про дівку!? Ганну?

Хвила мовчаня.

ГЕНШЕЛЬ.

То міні заїхало дуже в голову. Що то з сим крити ся. Як просну ся в ночі, то не можу часом яких дві години венути. Все вічно мушу думати про се. Из сього не можу випутати ся.

Дівка добра. Може троха за молода для мене, старого; але працює може за чотирох хлопів. Тай для Гести дуже щира. Більше і рідна мати не зробила би. Нарешті найважніше те, що дівчина має голову; ліпшу має голову від мові. Могла би навіть стати касиром в уряді. Памятає вам кожний-кождиський феник, хоч би навіть і по шістьох неділях. Я думаю, що вона пошла би в дурні двох адвокатів.

(Далі буде.)

тацию. Відень мусів би ділати притягаючо і стати матерним городом Австрії, бути справедливим для Славян, що з дня на день сюди припливають.

Modus procedendi до мира поміж Німцями і Славянами в Австрії-Долитавії мусить бути мужами, членами тозариства патріотів піднесений і обдуманий. Теперішню хвилину мнимо неутрално-урядничого міністерства повинні патріоти використати і злучити ся поміж собою. Їх можна найти у всіх таборах і сторонництвах. Послідна заява промисловців обох націй в Чехах вказує на потребу поєднання, щоби здержати грозяче знищене торговельного промислу і краювої господарки і розстрій існуючого порядку.

Ті верші нехай будуть покликком для патріотів, щоби приготувати дорогу до найважнійшої події в нашій історії: До поєднання двох найбільших народів Європи, у спільній вітчизні!

Вкінці замічу се, що як німецька держава є зложена з різних автономних королівств і країв, так само могла би бути устроєна Австрія, щоби існувати непобіденою і рости все на силах і повазі!»

Д О П И С Ь.

3 Поділя.

В справі реформи календаря дістаємо від одного св'ященника таку допись:

З кінцем століття, коли надходить хвиля, коли знов о один день посуємо ся взад від цілого цивілізованого св'ята, повстав питає, чи не було би на часі, щоби наші рішачі в церковних справах круги взяли під розвагу справлене календаря.

Правда, справа се у нас може нині ще не дозріла, або з причин політичних несимпатична; але чиж доконче мусимо чекати, аж Росія се у себе зробить? Таж колись до того мусить прийти; инакше дїждуть ся колись люди, що Рїздво випаде в жнива, а на Великдень буде падати перший сніг! — Додаймо до того, що заміти оборонців старого календаря не видержують критики.

Таж нині загально всі Русини de facto уживають лиш нового календаря; так, що слиби запитав хто навіть найбільше завязаного між нами о дату після старого стилю, що сей наперед мусів би числити, бо певно від разу не скаже; нині дати ті знають ще хіба... старі дяки! А мимо того Русь ще не упала, а противно росте і кріпить ся.

Так само має ся річ і що-до церкви і обряду. Если нині наш наряд не латиньщить ся тим, що руска неділя і польська випадають в той сам день, а таких неділь є в році більше як дві празничних, то певно і по справленю календаря, не златиньщить ся.

Що більше, нинішній спосіб обходжень св'ят приносить нам лиш шкоду. Прошу порівнати число вірних по церквах більших міст в неділі, а св'ята! Яка груба ріжниця! Де-ж поділи ся ті вірні в понеділок на св. Михаїла, котрі в неділю були в церкві? Люди ті нині за варстатом працюють для кусника хліба (з дуже малими виїмками), бо їх хлібодавці, бо їх клієнтеля обходять польські св'ята, тож і они лише латинські св'ята мусять обходити, і розуміє ся, в латинські св'ята ідуть на богослуження до костела, бо в церкві нема відправи. А як, тим самим, виглядає публично по тих містах (з виїмкою і то частинною, одного Тернополя) руске св'ято... бодай не казати.

Не инакше має ся справа і по селах з мішаним населенем. Там в неділю в церкві і Русини і латинники (розуміє ся, де нема в місці лат. св'ященника). Отже спільностю неділі не тільки Русини не латиньчать ся, але хіба противно! А в рускі св'ята? Як муж латинник, а жінка руска? Она не тільки що до церкви не піде, але мусить св'яткувати латинське св'ято, знаючи, що то не «єї» св'ято.

Впрочім і зі сторони етичної з полученя календаря вийде користь. І в місті і на селі прошу порівнати приміром Великдень, коли вийде разом; який се торжественний, св'яточний настрій у всіх; а противно, як пригнобляючий,

коли ми св'яточно убрані спішимо до церкви і бачимо нашого сусіда при возі з навовом, або з плугом в полі!

Так в мішаних округах, а сли в чисто руских та потреба не заходить, то они повинні з огляду на тамті «принести з себе жертву» і покинути, всіми узанний ошибочним, календар, для справленого. Тим певно руска церква не златиньщить ся, а противно в многих місцевостях рускієть укріпять ся; бо річи в горі наведені не є схопленими з воздуха фразами, а фактами звістними, з котрими числити ся треба.

Сих кілька гадок подаю для викликаня дискусії і прискореня сеї дуже важної і на часі справи.

3 Державної Ради.

На початку вчєрашнього засіданя відчитано нагле внесенє молодического посла, Янди, з жаданєм безпроводного відкликаня жандармерії, спровадженої до Чех і Морав з причини забурень. Жандармерия незнанєм мови провокує людність.

Президент Фукс повідомлює палату, що всі відділи парламенту з виїмкою одного, що не зібрав ся в потрібнім до ухвал комплеті, довершили вже вибору комісії для висказаня нагани.

Словінець, Беркс, вносить, щоби в цілі доповненя і уконституованя комісії перервати засіданє на пів години. Палата згодила ся. Заряджено перерву, що тревала місто пів години, добрих дві години. О год. 1/2 3 вітворено засіданє на ново.

Справознавець комісії для нагани пос. Гербст вносить, щоби Цінґрови нагани не уділено, бо обидні слова сказав він в стані великого роздражненя, хоть комісія одногосно узнала, що пос. Бжезновскій не допустив ся несправди (значить: соціяліст, пос. Цінґр украв 270 зр.). Натомість ухвалила комісія виявити нагану послам: Бернерови і Штайнерови.

Соціяліст, пос. Феркавф, промовляє против внесеня комісії, жалить ся, що президент палати не прикликав Бжезновского до порядку. Бєсідник зазначає, що в комісії для нагани не засідав ані один посол, соціяліст, лише самі Чехи і антисеміти, звістні вороги соціялістів. Комісія не переслухала також Цінґра. Феркавф вносить, щоби комісія зажадала від державної прокуратури актів справи Цінґра і щоби переслухала Цінґра і інтересованих свідків і доперва на тій підставі повзяла ухвалу.

Промовляли ще послы: Резель і Бернер против внесеня комісії, а послы: Гєсман, Бжорад, Странський і Штайнер за внесенєм. В часі мови Штайнера сварили ся соціялісти з антисемітами. Промовляв ще пос. Вольф, понираючи внесенє Феркавфа, однак внесенє комісії ухвалено.

На місце хорого Герольда вибрано членом делегації Кафтана. На тім замкнено засіданє. Найблизше засіданє відбуде ся нині.

В парламенті говорено вчєра голосно про димісію гр. Клярого. Графиня Клярі явила ся вчєра в ложі на засіданю, а се дало нагоду для уложеня дотепу, що пані Клярі нарочно прибула, щоби в послідне оглядати свого мужа на міністерияльній лавці.

Дневники: «Reichswehr» і «Reichspost» подали також вчєра вісти про димісію гр. Клярого, а наслідниками его звали: генералів Фідлера і Альборого, дальше кн. Вїндішгреца, Шенайха і т. д. Не підлежить сумнівови, що спитуация гр. Клярого є дуже прикра, тим більше, що він сам заявою, зложеною в палаті, що не вийде на дорогу §. 14., сам утруднив собі задачу. Коли би отже гр. Клярому не удало ся перевести в палаті бюджетової провізорії, то мусів би се зробити хто инший, хотьби на підставі §. 14. Очікують тут приїзду кн. Альфр. Вїндішгреца, що має підняти ся посередництва між Чехами і Німцями. Як кажуть, кн. Вїндішгрец підняв ся сеї задачі з великою неохотою, бо по его гадці задача та лежить в крузі діланя шефа кабінету.

Субкомітет, вибраний парламентарною комісією для сформулованя бажань Молодочехів, скінчив свій еляборат, що має бути під-

ставою до пертракцій з Німцями. «Nar. Listy» доносять про послідне засіданє парламентарної комісії правиці, що оно вело ся дуже живо. Головну точку становила kwestія, чи належить поперти Чехів в борбі, яку тепер они ведуть і чи правиця має бути удержана в теперішнім складі. На оба питає вийшла відповідь твердяча, хоть з певними рестрикціями. Кн. Щварценберг заявив, що чєска шляхта для того побороує правительство, бо оно послідними своїми ділами заангажувало більше корону, як се зробили попередні кабінети. Пос. Дїдушицький підвіє традиційну політику Поляків в справі ухвалованя наглядних, державних потреб. Пос. Козловскій заявив, що удержанє правиці є державною konieczністю, тому треба поспирати Чехів, бо без них існуванє правиці неможливе. Яворскій і Абрагамович заявили ся против обструкції, а за ухвалєнєм наглядних потреб державних.

Н О В И Н К И.

— Наших П. Т. Передплатників просимо о вирівнанє рахунків. Ми зневолені оплачувати все готівкою, тому не можемо на будучє нікому уділати кредиту. Хто з наших передплатників не вирівнає в найбільшій часі залеглости, тому перестанемо висилати часопись. Ми не думаємо деморалізувати рускої Публіки, що привикнувши до неточного плаченя за часописи, забажає опісля, щоби їй всі рускі видавництва присилано даром.

— Знов «Słowo Polskie» про руский університет. (X) Редакция «Słowa Polskiego» схамєнула ся, що в статі К. S. вельми щиро висловила свої задушевні бажаня про душєне руского «potworka» і щоби затерти погане враженє сеї статі, подає другу статью, підписану буквами S. M. якo odpowiedź na artykuł w Nr. 277. Автор відповіди розводить ся над тим, що Роляки не повинні супроти Русинів уживати брутальної сили, як се робив Бісмарк і роблять нині прускі гакатиєсти супроти Поляків в Познаньщині, що Поляки повинні держати ся оклику «wolni z wolnymi i równi z równymi», виказує, що нетерпимість довела до упадку Польщі і промовляє за тим, що Поляки повинні бажати розвою Русинів, а не відтручувати їх як ворогів і трактувати якo «potworka». Відтак переходить на тему угоди і задає питає, хто має зробити перший до того крок. На се питає пригадуємо п. S. M., що Русини зробили були свого часу відомим внесенєм віцємаршалка Лаврівского такий крок, але на се відповіла соймава більшість похороном сего внесеня в анкеті. Відтак повторили се Русини заявою 24. падолиста 1890, а на останку язиковє внесенє п. Вахнянина в 1898 змагало до уладженя язиково-національного питає, на котре сойм відповів: нехай буде як бувало! По тих досвідах мусять отже Русини вижидати кроку від Поляків, але не на словах, а на ділах. Русини нічого більше не бажують, як свобідного розвитку своєї народности і рівноправности в школі, уряді і публичнім житю. А коли S. M. вижидає, коли то Русини «odstąpią od swego separatyzmu kalendarzowego i alfabetycznego i ułatwią nam tym sposobem zapoznanie się z i pięknością literatury, z ich całą historją, wypowiedzianą w pieśniach ludowyh, jakich żaden naród nie posiada», то на се замітимо, що календар — се наша внутрішня, церковно-народна справа, котра нічого не вадить Полякам, бож їх тут ніхто не силує св'яткувати руских св'ят, як се н. пр. дїє ся в Росії, що Поляки мусять держати ся юліянського календаря, а вжеж сьмішним видає ся бажанє що-до язика. Щоби Поляки не могли науачити ся тих кільканадцять букв, котрі є відмінні від латинського письма, і тих кілька, що в рускій азбуці мають инше значінє, се значило би занадто низько цінити спосібности Поляків до науки. Нагода є до сеї науки і в школі і приватно. А скоро Поляки завдадуть собі троха сеї праці, тоді щезнуть пересуди і упередженя. — В 283. числі «Słowa Polskiego» забрав також голос п. K. S. Нині говорить вже виразно. Основну его гадку подаємо: «Колы Русини, пше K. S., мають достаточне число відповідно інтелігентної молодіжи, коли їх мова достаточне підготована до університетского ужитку, коли найповажнійші з Русинів питає університету узнають пекучим, то університет належить ся тим Русинам справедливо». Дальше замічає автор, що его зворот про «potworka» був іронією, викликаною несправедливими відносинами польскої праці до руских справ. Містимо радо сих кілька слів п. K. S., лише просимо его, щоби на будучє писав виразнійше, бо як він сам бачить, его іронії ані інтенції єї не зрозуміли ані Поляки ані Русини.

— «Галічанін» скаже часом правду... навіть про зятя Вахнянина. Обговорюючи вибір проф. Цьвіклівського на посла ради державної, каже Галічанін, що лївівскій університет бавить ся більше в політику, чим в науку, причім подає:

»Недавно тому назад ми довольно подробно представили историю именованія профессоромъ львовского университета д-ра К. Студзинского зятя п. Вахнянина. Коллегія профессоровъ университета 27 голосами признала д-ра К. Студзинського неспособнымъ, тѣмъ не менше онъ уже назначенъ профессоромъ. Извѣстная также история непринятія коллегією профессоровъ того же университета д-ра Зобкова въ доценты. И тутъ и тамъ играла роль политика; розниця лишь въ томъ, що д-ръ К. Студзинский имѣлъ «плечи», д-ръ Зобковъ же не имѣлъ ни тестя посломъ державной думы, ни тетки(?), мужъ которой засѣдалъ бы в польскомъ «колѣ». Подаємо слова «Галічаніна», хіба з тою заміткою, що колиб др. Студинський і др. Зобків були загалітіували ся відразу в Кракові і Загребі, а не старали ся о доцентуру у Львові, то вж від давна були би оба профессорами університету. Щоби «Галічанін» міг довго видержати на становищу правди, ми не ввімо. Се неможливе, щоби «Галічанін» не сипнув знова кількою під бік д-ру Студинському, хотьби лише з сеї причини, що др. Студинський... зять Вахнянина. Се найрозумнійший аргумент, на який може здобути ся «Галічанін».

— Руске Товариство педагогічне в справі поліпшення бити народних учителів. Не спускаючи ніколи з ока справи поліпшення долі народних учителів; взяло наше Товариство педагогічне участь також в загальнім з'їзді народних учителів зі всіх провінцій Австрії, який недавно відбув ся в Відні і головню мав предметом своїх обряд поліпшення бити народних учителів. Наше Товариство педагогічне вислало на той з'їзд посла Ол. Барвіньского. Той з'їзд постановив всіми силами добивати ся поліпшення становища народних учителів і вибрав в тій цілі делегатів. Делегати удали ся до дотичних властей з представленнями. Міністер віроісповідань і просьвіти прийняв делегатів ласкаво і заявив, що займе ся справою ширю; що, наколи би не встали на поліпшення долі народних учителів фонди краєві, то треба буде ұжити фондів державних. Крім того згадані делегати поробили відповідні старання і в кругах парламентарних та просили, щоби сю справу внесено на раді державній яко внесене нагле. А коли таке внесене до сего часу з причини парламентарних відносин не могло бути поставлене, то згадані делегати (котрі безустанно і енергічно тою справою займають ся) подали знова до ряду письменне представлення, підписане також і нашим Товариством педагогічним. Надіяти ся належить, що таки вже раз справа поліпшення бити народних учителів дійте до бажаного кінця.

— Справу консисторских слуг підніс, як і минушого року, на засіданню бюджетової комісії для 27. падолиста посол Барвіньский в розправі над §. 1 начерку закона про поліпшення плат дійсних державних слуг. Бесідник указав на те, що всім категоріям слуг державних поліпшено плати, лише консисторскі слуги, котрі сповняють крім своїх звичайних обовязків також службу маніпуляційну, правительство позабуло, хоч они нераз вносили петицій в тій справі і до ради державної і до правительства. Мимо всего того консисторскі слуги побирають все ще плату, з котрої в нивішних часах беззглядно неможливо вижити хоч би як найскромнійше одинокому чоловікові, а не то чоловікові з родиною. Така плата не то для прожитку недостаточна, але навіть на смерть. Для того поставив п. Барвіньский внесене, щоби правительство постарало ся о те, щоби слуг, котрі побирають плату з фондів стоячих під зарядом державним, поставлено що-до поборів на рівні з державними слугами і щоби їм поліпшено їх матеріяльне положення з дотичних фондів. Референт і міністер скарбу представляли, щоби жадних нових додатків не впроваджувано, инакше ударемнить ся введено сего закова від 1. січня 1900 р. Задля того бюджетова комісія приняла се внесене п. Барвіньского лише яко резолюцію до правительства.

— Від ц. к. Прокураторії державної одержали ми письмо, яке містимо в повній основі: До Чесної Редакції «Руслана» у Львові. На жадане ц. і к. XI. коменди Корнусу у Львові прошу на підставі §. 19 закона прасового о поміщене в найблизшім числі своєї часописи одномисельно до нотатки поміщеної в числі 248 «Руслана» з дня 4. (16) падолиста 1899 в новинках під заголовком: «Жертва милітаризму» слідуючого спрнетованія: В нотатці сій подано, мовби однорочний охотник Каміль Сціселовский відобрав собі жите з причини шикан, якими мальтретував его один з настоятелів. Однак з вислідю доходжень переведених так в ц. і к. полку ліхоти ч. 30, як і в родній б. п. Камілі Сціселовского показуєт ся без сумніву, що причиною самоубійства б. п. Сціселовского були по части его особисті відносини, по части его ексцентричний характер, тому не може бути бесіди про які небудь шикани зі стороны его настоятелів, а особливо зі стороны команданта компанії, тим більше, що за вставленем родни покійного, приділено Сціселовского власне тому командантові компанії, а власна родина Сціселов-

ского заподала, що не було причини до жалоб з поводу обходження ся з ним в службі військової. — Львів д. 29. падолиста 1899. — Ц. к. Прокуратор державий (підпис нечеткий).

— З'їзд радикальної партії з цілого краю відбуветь ся 17. грудня. Вчора відбув ся з'їзд радикалів з тернопільского повіту в Тернополі, на який приїхало коло 500 мужиків. Проводив з'їздови др. Данилович. Ухвалено старати ся: про заведење рускої політичної території, що обіймала би східну Галичину і Буковину, загальне право голосованія, знесенє палати панів, введење рускої мови у школах і урядах, основанє руского університету, знесенє війська.

— Праруский язык. Перед кількома роками об'їздив один ученій київский австрійскій університетскі міста в наукових цілях і по дорозі спинив ся у Львові. Тут стрітив ся він з крил. А. Петрушевичем, котрий жалував ся на те, що він трудить ся вже довгі літа на полі історії і археології, видав багато своїх творів, однак они мало розходять ся і мало хто їх читає. На се замітив київский ученій, що се мабуть задля языка, яким крил. Петрушевич пише, котрий мало зрозумілий і для Русинів і для Москалів. — Бо я пишу праруским языком, була відповідь на замітку київского ученого.

— В справі самоубійства Демчука доносять до «Slow-a Polsk-oro» такі подробиці. Демчук взяв з залізничої каси в Денисові 1.140 зр., а не 8.000 зр. З тих грошей, як говорив перед смертю знакомим, часть загубив, а з части заплатив довги, затягнені з причини хвороби жінки, що недавно умерла на сухоти. Вчора приїхала его мати-старовина, що про дефравдацію сина нічого не знала, а від тижня не мала про него жадної вісті. Вісті сї подаємо з застереженем, щоби не кидати каменем на гріб нещасливого, що вже не в силі боронити ся.

— Совість не дала спокою. Двадцять літний нарубок, Василь Воробець з Кошелеви, жовківского повіта, служив перед двома літами в Желдци коло Жєвкви, у господаря, Йосифа Химки. Розгніваний за се, що господар ударив его в лице, Воробець підпалив его столу. Слідство не викрало злочинника. Доперва тепер, мучений докорами совісті, Воробець признав ся до свого злочину перед львівскою поліцією, перед котрою сам ставив ся. Воробця осаджено на разі в поліційних арештах, а рівночасно власті заняли ся ствердженням правдивости сего факту.

— Смерть від тарілки. На передмістю Кракова умерла маркетанка, Марія Щуркова, котру рідний муж, з заводу різбар, а з налогу п'яница в сварці серед обіду так гарно почаствував тарілкою в чоло, що зглубив кість на чолі, в наслідок чого витворило ся ропіне мозку а опісля запалене. Жертва шалу мужа по тринедільних муках умерла.

— Жидівский дневник. В наслідок старань «Alliance israelite» пічне в Празі виходити від Нового року щоденне письмо чеське, що буде служити виключно інтересам жидівским. Самі праскі жиди зложили на сей дневник 82 тисяч зр., один жид, Бонди, дав значну суму 10 тисяч зр. Один рабін сказав раз: «Ми, жиди, будемо панами сьвіта, коли будемо мали прасу в своїх руках!» Сей оклик зрозуміли знаменито жиди, тому старають ся взяти прасу по цілім сьвіті в свої руки. Тому у них така жертволюбивість на прасу! А чи ми не могли би собі в тім згляді брати приміру? Та не розходить ся нам о се, щоби хтось жертвував з своєї кишені гроші на цілі видавництва газети. Рускі дневники були би вдоволені, щоби їх передплатники почували ся бодай до обовязку точного плаченія, пренемерати. Сумний се обяв! Чи не правда? Ми не розуміємо значіння праси...

— Корони королевої Вікторії. Англійска королева має три корони, котрих уживає лише при великих торжествах. В часі послідного обходу уродин королевої, голову єї красила корона, що важить всім унцій, є вилита з чистого золота і засіяна množеством діаментів. Красить єї 2673 брилянтів і 523 иньших, різноцвѣтних дорогих камінів. В часі торжественного вітворенія парламенту уживала королева дорогоцінного діядему, що на сонці сьвіттив всіми красками дуги. В часі отворенія палати лордів мала королева на голові старожитну корону з Товеру.

— Театр для божевільних В шпитали для божевільних в Творках, під Варшаваю відбуло ся перше представленє музикально-деклямаційне для пацієнтів. Льокаль місцевої школи переминено на театр, заосмотрений в сцену з куртиною. Вечером коло 60 хорих виповнило салю і з занятєм приглядало ся і прислухувало ся продукціям. Забава, устроєна за починном лікаря, дра Пшигодзкого заняла хорих незвичайно. Они вислухали програми аж до кінця, о комічні уступи деклямації оплескували. В вида користного впливу на хорих, представлення сего рода мають бути частійше повторювані.

— З наукового Товариства ім. Шевченка. Наукова читальня при бібліотеці Товариства отворена що дня від год. 2—6 по полудни і в тім

часі може кождий з неї користати. До дому випозичають ся книжки лише за кавцією. — Канцелярия Товариства отворена від год. 9—12 рано і він 3—6 по полудни. В неділі і сьвята льокаль Товариства зачинений. Адреса: Львів, ул. Чарнецкого ч. 26.

Телеграми.

Відень. 30. падолиста. Міністер справ внутрішних, др. Кербер, був вчора на авдієнці у цісаря, потім конферував з кн. Шварценбергом. — Гр. Клярі конферував вчора з Енглем, Пацаком Форетом, Страньским і Пальфім, а опісля з німецькими послами: Штірком, Пергелтом, Гогенбургером і Бернрайтером. — Вчора почали ся угодові переговори між сторонниками лівиці і правиці. Запросини вийшли з чеської стороны; їх вручено вже пос. Функому. Правительство буде повідомлене про перебіг нарад. Тим самим поголоски про димісію гр. Клярюго устали.

Гага, 30. падолиста. Вчора прибув до Вліссінген цісарский яхт «Hohenzollern», з котрого висіла німецька цісарска пара. Привитали єї голлендерска королева і єї мати.

Льондон, 30. падолиста. Англійска королева відбула вчора перегляд полку гренадієрів, почим відвідувала жінки і родини резервістів гренадієрів, що находять ся в полудневій Африці.

Наука, штука, література.

З театру. На сцені скарбківского театру у Львові появила ся вчора нова штука О. Маскоффа (п. Г. Запольскої) «Сибір». Тему до своєї драми взяв автор із життя поселенців на Сибірі (головно польских по повстаню). Річ діє ся в зимі 1863/4 р. На сибірскім етапі нудьгус офіцір Проскуров враз із своїм деньщиком Альшою. Із короткої розмови, яка веде ся між ними, можна пізнати чорний характер сего офіціра і вдачу людяного его слуги, що не навик однак до того, аби з ним поводжено ся по людски. До етапу приходить бродяга, що засуджений на 20 літ тюрми утїв вже із неї 15 разів. Він просить ся, аби его увязнено, ведає ся у руки властей, бо его мучить голод, бо він мре із змина. Але Проскуров глухий на его просьби, він знає, що бродяга утече знова на весні. І справді із слів бродяги до Альши видно, що він поборе всі перепони, аби відістати ся на волю. Якає дика нота звучить в сій любові до свободи. Ся жажда погуляти по волі цілу весну і літо, віддихати житем свободної людини— ся дика, природна жажда, що проясляє ся у всіх сотворінь, робить нам сего бродягу симпатичною людиною. До етапу приходить партія політичних переступників, яку веде молодий офіцір Аночкін. У сій партії їде Здановский; его жінка їде зараз за партиєю враз з трема дітьми. Аночкін загорів до неї пристрасною любовю і як раз тому пакостить ся на єї чоловіці. Хочє его знищити. Ось так, коли каже злодіймити всім вязням окови з ніг на ніч, лишає Здановского в кайданах. Нелюдске поведєне такого офіціра з вязнями найшло свій вираз як раз в сій сцені. Вязні померзли, хотіли би відпочати — але ні. Іх тримають на дворі, на морозі, бо офіцір не чай. І хліба їм не вільно собі купити. Нарешті замикають їх в хаті, де мають відпочати на гвилі солоні. Приїздить Здановска з дітьми. Проскуров відступає їй свою кімнату на просьбу Аночкіна, що хоче єї знасилити. Се не удає ся ему і він гонить зі злости вязнів далі, коли в часі бунту, який зняв ся по сій причині, убито одного вязня. Сей найсильнійший акт потрясає душею чоловіка до глубини. З одного боку хитре, злобне, звіврське начальство, з другого слабі, безсилні жертви, катовані рукою уоруженої власти. Ми бачимо тут не лише Москалів і Польків, але цілу абсолютну Росію із всіма єї чиновниками, меньша про те, на якім становищу і з якою властю, ми бачимо російскій уряд, російскі закони, а з другого боку закріпощені народи, що стогають в ярмі неволі. Акція, поодинокі характери і ціла ситуація виведені так ярко, так всесторонню, що перший акт становить для себе цілість.

А. К.

(Далі буде).

Послідні вісти.

Положенє парламентарне і політичне нині о много поліпшило ся. Вчора вечером по довгий конференції гр. Клярюго з провідниками Чехів і Німців прийшло до порозуміння до сеї степені, що можна сподіватись напевно помирення Чехів з Німцями.

Доказом поліпшення ситуації є також то, що мимо ухвали парламентарної комісії правиці, ані коло польске, ані католицка партія людова не будуть попірати евентуальной обструкції чеської.

Розклад поїздів залізничних обов'язуючий від 1-го мая 1899.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-європейського).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годині				відходить о годині			
	6:10	з Чернівців (Іцкан, Галацу), Станиславова		6:20	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава		
	6:50	з Брухович, від 7. мая до 10. вер. включно		6:15	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний		
	7:10	з Зимної-води > > >		6:30	> > > дв. Підзамче		
	7:40	з Янова > > >		6:30	до Іцкан (Галацу, Ясс, Букарешту) Сучави		
	7:55	з Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия		8:45	до Кракова (Відня, Варшави), Стружа		
	7:44	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче		9:10	до Скольного, до Лавочного (1. лип. до 12. вер.)		
	8:05	> > > на дв. головний		9:25	до Янова		
	8:15	з Сокала, Рави рускої		9:35	до Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.		
1:30	9:00	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту ч. Пер.		9:53	> > > дв. гол.		
	11:15	з Ярослава і Любачова		10:10	до Белця, Рави рускої, Сокала і Любачова		
1:50	11:55	з Іцкан, Чернівців і Станиславова		12:50	до Янова від 1. липня до 15. вересня вкл.		
	1:01	з Янова		тільки в неділі і свята			
	1:40	зі Скольного, Стрия, а з Лавочного тільки від 7. вер. до 15. пад. включно		2:15	до Брухович тільки від 1. липня до 10. вересня включно в неділі і свята		
2:20	5:15	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.		9:45	до Іцкан (Ясс, Букарешту)		
2:35	5:40	> > > на дв. голов.		3:05	до Кракова (Відня) Хабівки ч. Рибів		
	5:55	з Сокала, Белця і Любачова		3:15	до Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.		
				3:20	до Янова від 1. мая до 30. вересня вкл.		
				3:26	до Зимної води тільки від 7. мая до 10. вер.		
				5:25	до Брухович > > >		
					до Ярослава > > >		
Ніч				Ніч			
8:45	6:10	з Кракова (Відня) Самбора, Хирова		5:21	до Іцкан, Радовець, Кімполонга, Сучави		
	6:20	з Іцкан, Сучави		6:40	до Кракова (Відня) від 1. черв. до 15. вер.		
		з Янова від 1. до 31. мая і від 16. до 30. вересня щоденно, а від 1. червня до 15. вересня тільки в неділі і свята		6:50	до Янова від 1. чер. до 15. вер. т. в дні б.		
	7:58	> > >		7:00	до Лавочного (Мункача, Пешту) Калуша		
	8:15	з Брухович від 7. мая до 30. червня і від 16. серпня до 10. вересня вкл. щоденно		7:10	до Сокала і Рави рускої		
		> > >		7:20	до Тернополя дворець головний		
	8:14	з Брухович від 1. липня до 15. вересня щод.		7:42	> > > дворець Підзамче		
	9:21	з Янога тільки від 1. черв. до 15. вер. вкл.		7:47	до Янова від 1. жовтня до 30. мая 1900		
	9:55	з Кракова (Відня, Берлина), Сянока, Пешту		8:35	> > > 1. до 31. мая і 16. до 30. ж. щод.		
12:30	10:10	з Чернівців, Іцкан (Букарешту), Сучави		9:10	> > > 1. чер. до 30. жов. в нед. і св.		
	10:08	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.		2:36	до Іцкан (Ясс, Галацу), Сучави		
	10:25	> > > на дв. голов.		10:50	до Кракова (Відня, Варшави), Сянока		
	10:30	з Лавочного (Пешту) Хирова		11:10	до Підволочиск, Бродів дв. головний		
	12:10	зі Скольного, Калуша		11:32	> > > дв. Підзамче		
	3:05	з Підволочиск на дворець Підзамче		4:10	до Кракова (Відня, Берлина)		
	3:30	> > > на дворець головний		5:50	до Брухович від 7. мая до 10. вересня		
2:16	6:00	з Кракова (Відня), Самбора, Сянока					

ЗАМІТКА: Пору нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Час середно-європейскій ризнить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейського = 12 год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць держ. (Львів, ул. Красіцьких ч. 5) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку

Гіпотечного

2 купує і продає

всякі

папери цінні

і МОНЕТИ

по найдешевшій курсі деннім не числячи ніякої провізії.

В ЖИТТЮ ніколи не лучить ся друга така **нагода** одержати лиш за

2 зр. 90 кр.

ось яку збірку величавих товарів:

зр. 2-90 2-90 зр.

величавий нікльовий (а на жадане гросрібляний) котвичний-ремонтаровий, гравірований годинник к'шеньковий, точно ходячий з 3-літною письменною гваранцією.

- 1 ланцюшок нікльовий з оршою дивізкою системи парискої.
- 1 прекрасна шпилька до краватки з ім. брильятами з металю (Goldine).
- 2 штуки хороших спінок до мавкетів (Marke Garantie).
- 5 штук спінок нагрудних до сорочки.
- 2 штуки прекрасних кульчиків з правдивого срібла зосем. ц. к. степлем.

12 всіх тих прехороших оздобних предметів з котвичним ремонтаровим годинником — коштує **2 зр. 90 кр.**

Висилає ся кождому за посліплатою. Наконб річи не подобали ся, гроші звертає ся в протягу 8 днів з всякою готовостию, так, що всяке ризико цілком виключене.

Дістати можна тільки у фірми годинників:

Brüder Hurwitz, Exporthaus, — Krakau, Stradom 17.

— Богато ілюстровані цініки висилає даром. — Агентам пошукує. —

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовлення і посередничить в закупці:

Світло церковне

впрот в фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кіл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висилає: **КАВУ** по 5 кіл. посліпках почт. в ціні по зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко

БІТО в 5 кіл. барилках по зр. 3-—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. —

Інші товари по умірених цінах. 78—?

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕРЪ”

перше і одинокое руске Товариство асекураційне, припоручене Вєч. Духовенству і всім вірним Впрєосв. Митроп. і Прєосв. Еп. Ординариатам всіх трех єпархій, обезпечує будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі анаради, збіжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливых огневых.

Стан фондів гваранційних в днєм 31-го грудня 1898 виносить:

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	} 206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „	
Фонд основний	45.000 „ — „	
Резерва спеціальна	842 „ 40 „	

Тарифи „Дністра“ дуже умірковані, услія обезпечень користні, а шкоди зківдують ся безпроволично. До кінца 1898 року виносили виплачені шкоди 527.790 зр. 67 кр. Поліси „Дністра“ приймає Банк краєвий при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечитись через „Дністеръ“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квїти в рускім язичі.

Товариство взаїмного кредиту „Дністеръ“, стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє пожички за оплатою 5 1/2% і 1% додатку на кошта адміністраційні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентования від членів і третих осіб по 4%. Уділ членський виносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і пожичку дістати може тільки член обезпечений в „Дністеръ“. Інформації уділяє Дирекция листовно.

Зголошеня о уділенє агенцій в окрєстностях де нема близько агентам „Дністра“, приймає ся.

Львів, ринок ч. 10. (дім „Просвіти“).

Хто хоче заробити **400** марок місячно

певно, легко і без ризика?

Нехай шле свою адресу без марки під **V, 21,**

Annoncen Exped. **K. F. Wojtan** Leipzig-Lindenau.